

Upravitelj: Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Ispravitelj: Ljubljana, Pucnijska ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Račun: za Ljubljanske pokrajine od polno-
čkovnega zbiranja št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Cori Post. No 11-3118

JUTR

Iskajna vsak dan razen ponedeljka
Neposredna mala mesečna št. 18.—
za izposojeno vključno s »Ponedeljskim lu-
stom« št. 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucnijska ulica št. 5. telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Hervorragender Abwehrerfolg in der dritten Schlacht an der Smolensker Rollbahn

Beispiellose Verluste der Sowjets — Tiefgegliedertes feindliches Verteidigungssystem westlich Kiew durchbrochen — Im grossen Dnjepr-Bogen gestern 146 Panzer abgeschossen — Kapitulation von Samos

Aus dem Führerhauptquartier, 23. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Nordostwärts Kertsch scheiterten wiederholte feindliche Vorstösse. Am Brückenkopf Nikolaj und im grossen Dnjeprbogen verstärkte der Feind gestern seine Angriffe. Es kam zu harten, den ganzen Tag über andauernden Kämpfen, in denen alle Durchbruchversuche der Sowjets abgeschlagen, einige Eisenbrücken durch sofortige Gegenstösse beseitigt oder abgeriegelt wurden. In einer noch heftig umkämpften Einbruchsstelle vernichtete eine gepanzerte deutsche Kampfgruppe von etwa hundert angreifenden feindlichen Panzern 82.

Insgesamt wurden bei den gestrigen Kämpfen in diesem Raum 146 Sowjetpanzer abgeschossen.

Bei Tscherkassy wurden die in unsere Stellungen eingebrochenen Sowjets in entschlossenem Gegenangriff wieder zurückgeworfen.

Westlich Kiew setzte der Feind unseren Gegenangriffen erbitterten Widerstand entgegen. Nach Abwehr zahlreicher feindlicher Gegenangriffe traten unsere Divisionen erneut an, durchbrachen ein tiefgegliedertes feindliches Verteidigungssystem und vernichteten zwei feindliche Regimenter.

Südwestlich Gomel wurden unsere Truppen in einzelnen Abschnitten vor überlegenem feindlichem Druck auf rückwärtige Stellungen zurückgenommen. Nördlich der Stadt endeten schwere Kämpfe gegen die wiederholt anstürmenden Sowjets mit einem vollen deutschen Abwehrerfolg.

Im Raum südlich Kertsch sind heftige Kämpfe mit einer eingebrochenen feindlichen Kampfgruppe im Gange.

Westlich Smolensk haben die unter dem Oberbefehl des Generaloberst Heinrici und unter Führung des Generals der Infanterie Voelckers stehende schlesische 18. Panzer-Grenadierdivision, die württembergisch-badische 25. Panzer-Grenadierdivision, die württembergisch-badische 28.

Sturmdivision, die 1. SS-Infanteriebrigade (mot.) und die im Erdkampf eingesetzten Teile der 18. Flakdivision in der siebentägigen dritten Schlacht an der Smolensker Rollbahn einen hervorragenden Abwehrerfolg errungen.

34 Schützendivisionen und sechs Panzerbrigaden der Sowjets rannten hier vergeblich gegen die deutschen Abwehrstellungen an und erlitten dabei beispiellose Verluste an Menschen und Material. Östlich Witebsk und im Einbruchsbogen von Nowel scheiterten einige örtliche Vorstösse der Sowjets. Bei einem eigenen Angriff unternehmen nordwestlich Nowel wurde der Feind nach Süden zurückgeworfen.

In Süditalien griff der Feind am äussersten linken Flügel mit starken Kräften unsere Vorstellungen nördlich des Sangro-Flusses an. Zahlreiche heftige Angriffe wurden abgeschlagen, ein örtlicher Einbruch abgeriegelt.

Nach der bedingungslosen Kapitulation der feindlichen Seefestung Leros hat nun auch die Besatzung der Insel Samos die Waffen gestreckt. Deutsche Truppen sind auf der Insel gelandet.

Ein Teil der aus britischen und bado-gliobirgen Truppen bestehenden Besatzung ist in den letzten Tagen in das neutrale Ausland geflohen. Die von ihrem Divisionskommandeur verlassene Truppe in Stärke von etwa 6000 Mann wird zur Zeit von unseren Landungsverbänden entworfen.

Britische Bomberverbände führten in den gestrigen Abendstunden einen schweren Terrorangriff gegen die Reichshauptstadt. Durch Abwurf zahlreicher Spreng- und Brandbomben entstanden Verwüstungen in mehreren Stadtteilen. Eine Reihe unersetzlicher Kunststätten wurde vernichtet. Die Bevölkerung hatte Verluste.

Andere feindliche Fliegerkräfte griffen einen Ort in Rheinland an.

Die Luftverteidigung brachte, soweit bisher festgestellt, trotz besonders schwieriger Abwehrbedingungen 29 feindliche Bomber zum Absturz.

Odličan obrambni uspeh v tretji bitki

na smolenski avtomobilski cesti

Brezprimerne sovjetske izgube — Sovražnikov obrambni sistem v globino zapadno od Kijeva predrt — V velikem Dnjeprvem kotlu uničenih večeraj 146 oklopnikov — Kapitulacija Samosa

Führerjev glavni štab, 23. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja: Severovzhodno od Kertsch so se izjalovili ponovni sovražnikovi napadi.

Na nikopoljskem mostišču in v velikem Dnjeprvem kotlu je večeraj sovražnik ojačil svoje napade. Prišlo je do hudih, ves dan trajajočih bojov, v katerih so bili vsi sovjetski poizkusi prodora odbiti, nekateri vdori pa s takojšnjimi protisunkji očiščeni ali zajezeni. Na nekem vdornem mestu, za katero trajajo še srđiti boji, je nemška oklopna bojna skupina uničila 82 izmed približno sto napadajočih sovražnikovih oklopnikov.

Skupno je bilo v večerajšnjih bojih uničenih na tem področju 146 sovjetskih oklopnikov.

Pri Čerkasih so bile sovjetske čete, ki so vdrle v naše postojanke, z odločnim napadom ponovno vržene nazaj.

Zapadno od Kijeva se je sovražnik ogorčeno upiral našim protinapadom. Po odbitu številnih sovražnikovih protinapadov, so naše divizije ponovno nastopile, predrele sovražnikov v globino razporejen obrambni sistem in uničile dva sovražnikova polka.

Južnozahodno od Gomla so bile naše čete v posameznih odsekih umaknjene pred nadmočnim sovražnikovim pritiskom na postojanke v ozadju. Severno od mesta so se končali težki boji s ponovno naskakujočimi sovjetskimi četami s polnim nemškim obrambnim uspehom.

Na področju južno od Kijeva so v teku siloviti boji s sovražnikovo bojno skupino, ki je tu vdrila.

Zapadno od Smolenska so v sedemdesni tretji bitki na smolenski avtomobilski cesti izvojevali odličan obrambni uspeh pod vrhovnim poveljstvom generalnega polkovnika Heinricija in poveljstvom polkovnega generala Voelckersa stoječa šlezjska

18. oklopno-grenadijska divizija, württembergisch-badenska 25. oklopno-grenadijska divizija, württembergisch-badenska 78. napadna divizija, 1. SS pehotna brigada (motor.) in v bojih na zemlji uporabljeni deli 18. protiletalske divizije.

34 sovjetskih strelskih divizij v 6 oklopnih brigad se je tu zamaš zalevalo proti nemškim obrambnim postojankam in je utrpelo pri tem brezprimerne izgube ljudi in gradiva.

Vzhodno od Vitebska in na vdornem področju Nevela so se izjalovili nekateri krajevni sovjetski sunki. Pri našem napadu severozahodno od Nevela je bil sovražnik vržen nazaj proti jugu.

V južni Italiji je napadal sovražnik na skrajnem levem krilu s močnimi silami naše postojanke severno od reke Sangro. Stevilni siloviti napadi so bili odbiti, en krajevni vdor zajezjen.

Po brezprimeri kapitulaciji sovražnikove pomorske trdnjave Leros je sedaj odložila orožje tudi posadka otoka Samos. Nemške čete so se izkrcale na otoku.

Del posadke, obstoječe iz angleških in badoglijskih čet, je v zadnjih dneh zbežal v nevtralnino inozemstvo. Čete v moči okoli 6.000 moških, ki jih je zapustili njihovi divizijski poveljniki, sedaj razoročujejo naši izkrcani oddelki.

Angleški oddelki bombnikov so izvedli v večerajšnjih večernih urah težek terorističen napad na prestolnico Reicha. Stevilne odvržene in zažgane bombe so povzročile razdejavanja v več mestnih delih. Vrsta ne nadomestljivih umetniških zgradb je bila uničena. Prebivalstvo je imelo izgube.

Druge sovražnikove letalske sile so napadle nek kraj v Porelju.

Nazivlje posebno težkim obrambnim razmeram je letalska obramba, v kolikor je bilo doslej ugotovljeno, sestrelila 29 sovražnikovih bombnikov.

Tankovske bitke vzhodno od Žitomira

Na jugu vzhodnega bojišča je bilo v dveh dneh uničenih 307 oklopnikov — Ustavljene boljševiški napadi zapadno od Smolenska

Berlin, 23. nov. DNB. Zapadno od Kijeva so nemške čete 21. t. m. znova napadle. V območju ceste Kijev—Žitomir so premagale zagrinjeni sovražni odpor in prebile s širokimi minskimi polji zavarovane, močno izgrajene boljševiške postojanke. Sovražnik je zopet poizkušal napredovati oddeleke vojske in oddelke SS zadržati s hudimi protinapadi. Pri tej priliki je prišlo do tankovske bitke, v kateri so pridobile nemške čete premoč ter so iztrgale sovražniku nadaljnje odseke ozemlja.

Tudi severno od Žitomira je napredoval nemški protinapad. Tu so deli neke oklopne divizije razbili dva sovjetska bataljona in uničili pri zasledovanju umikajoče se boljševiške čete. Pri bojih zadnjih dni sta 7. šlezjska oklopna divizija in deli hamburske 20. divizije oklopnih lovcev pod skupnim vodstvom generalnega majorja Manteuffla z vedno znovo izvedenimi močnimi napadi zadali boljševikom izredno hude izgube. Dne 21. novembra sta poglani nazaj sovražno pehoto ter sta pridrli do gozdnatega ozemlja, ki ga trenutno črta. V sled pritiska nemškega napada med Kijevom in Žitomir so bili boljševiki pri Korostenu bolj mirni. Sicer so se skušali pri Borzi želenciški progi, vendar so se, njihovi napadi izjalovili zaradi odpora nemških grenadirjev. Dalje proti severu je bil, po naknadni vesti prejšnjega dne, s protinapadom popolnoma uničen na 300 metrov sklen sovjetski strelski polk, pri čemer je padlo v nemške roke precej sovjetskih strojin.

Druge težiske na jugu vzhodnega bojišča je bilo znova ob nikopoljskem mostišču in v Dnjeprvem kotlu. V sled svojih izgub prejšnjega dne so napadli boljševiki manj enotno in s slabšimi silami. Njihovi sunki so se znova zrušili. Utrpeli so velike izgube, doseženi krajevni vdori pa so bili očiščeni ali odrezani. Na mnogih krajih, tako zlasti južnozahodno od Dnjeprporetovskega, je uspelo razbiti sovražne napadalne sile že v razvoju, drugod, kakor pri Krivem Rogu, pa odrezati in uničiti napadajoče sovražne oddelke.

Dvonedeljni boji v odseku med nikopoljskim mostiščem in med zaporno fronto južno od Kremenčuga so stali sovjetske čete doslej 307 oklopnikov. Nadalje jih je bilo okrog 100 v istem času uničenih na bojišču zapadno od Kijeva. Velike in občutne izgube materiala so privedle sovražniku tudi kljub slabemu vremenu izvedeni napadi bojnih letalstev, ki s svojimi bombardiranjem oskrbovalnih zvez. Samo vzhodno od Kijeva so uničile 4 vlake in več kolodvorov. Spremljajoči lovci so sestrelili 15 sovjetskih letal. 3 nadležnja pa so uničili hrvaški lovci.

V srednjem odseku vzhodnega bojišča so megla, dež in sneg ovirali delovanje letal.

bilo potrebno dvomiti nad bodočnostjo Poljske.

Sporočil sem vam od polkovnika Bogera v njegovem poročilu izražene misli kolikor mogoče točno. Polkovnik Bogera zelo cenijo v vojnem ministrstvu vendar pa to nikakor ni vplivalo, da bi si tudi jaz osvojil popolnoma osebna naziranja polkovnika.

General in šef misije: podpisan L. de la Panouse.

Če vsebina te listine ne more presenečati, ker so bile že tedaj znane roparske namere Poljske, vendar je nov dokaz za skupno igro Anglije s Poljsko. Ni dvoma, da očetje versalleskega diktata pri evmentnem udaru na Gdansk ne bi delali ovr kakor se poslanika konferenca in Društvo narodov nista zmenila za protizakoniti rop Vilne.

Angleške spletke proti Franciji

Diplomatski dopisnik DNB o libanonskem vprašanju

Berlin, 22. nov. DNB. Diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Siegfried Horn je mnenja, da se libanonsko vprašanje razvija v Angleskem začelni smeri. Med drugim piše: Na angleski pritisk, ki je med drugim prišel do izraza v ostri noti na francoski odbor v Alžiru, je bil bivši libanonski državni predsednik ponovno postavljen za predsednika, medtem ko so francoske oblasti morale izpustiti zaprte libanonske ministere. Angleski tisk izraža veliko zadovoljstvo, ker je Anglija zmagnala v prvem kolu anglo-francoskega interesnega boja za Libanon, njegovo namigavanje pa, da s tem še ni bil vzpostavljen status quo ante, omogoča domnevo, da se Angliji pripravljajo za nove ukrepe, ki naj baje jamčijo in zavarujejo mir in varnost na Blaznjem vzhodu, medtem ko stremijo v resnici, zgolj za dokončano izločitev francoskega vpliva. Zato pripisujejo odločitev dosedanjega francoskega generalnega delegata Heilleu, ki so ga zahtevali Arabci, katere poizkusa spraviti Anglija zem uspejo, da so po spretno uprizarjenih intrigah, ki so izzvala nemire v Libanonu, utegnili posesti v korist Libanona in arabske zadeve, ne bo treba dolgo čakati na račun za to sponzorovalno akcijo. Stroške bodo, kakor vedno, morali plačati Arabci, katere poizkusa spraviti Anglija pod svoje okrilje, in sicer ne morda zato, da bi pospeševala arabsko osvobodilno idejo, temveč samo, da bi močnejše zasedla svoj politični položaj.

drala svoj politični in vojaški položaj na Blaznjem vzhodu. Razni angleški članki o libanonskem vprašanju in v zvezi s tem o arabskem vprašanju ne dopuščajo niti najmanjšega dvoma o teh ciljih.

Tako piše n. pr. londonski »Times«: »Preden bomo zopet postavili ustavno vladno in utegnili uresničiti izjavo o neodvisnosti, moramo se premagati druge, celo resnejše težkoče. Od začetka že se je ukvarjala angleska politika z nevarnostjo, ki je ogrožala politično stabilnost in vojaško varnost vsega Srednjega vzhoda. Utemeljena so bila mnenja, da se moramo vrniti k pogajanjem na osnovi, ki bo v soglasju z zagotovitvami, že davno danimi, in ki bo zadovoljila pametne zahteve in pričakovanja Libanona.«

Končno navajamo stališče londonskega lista »Observer«, ki piše med drugim: »Križa je dovela do odločitve v nesoglasjih, ki so že dolgo obstojale med boročo se Francijo in Anglijo, sedaj pa je sama obsodila politiko, ki je izzvala opozicijo vsega arabskega sveta in prav posebno še opozicijo zgodovinskih sovražnikov Francozov, Libanoncev. Danes vse kaže, da se lahko uredi libanonsko vprašanje samo tedaj korektno, če zastopniki Francije poveljujejo zastopnike Zedinjenih držav in Anglije, naj skupno z njo podpisajo pogodbo z libanonsko republiko, ki naj jamči njen bodoči status.

Poljska je že leta 1920 snovala napad na Gdansk

Značilen dokument poljske objestnosti

Gdansk, 22. nov. DNB »Danziger Vorposten« priobčuje dokument, ki so ga nemške čete zasegle pri svojem vojnem pohodu v Francijo in ki neopovratno potrjuje, da se je Poljska nameravala že po zaključitvi versalleskega mira polastiti z udarom na Gdansk. Ta dokument vsebuje poročilo angleskega polkovnika Bogera, ki je bil tedaj predsednik nemško-poljske mejne komisije.

Dokument se glasi dobesedno: »Nr. 1733 W. O. R. — London, dne 13. decembra 1920. — Tajno!

Generalu de la Panouse, šefu francoske vojaške misije. — Gospodu vojnemu ministru. — Generalnemu štabu, uradu.

Predmet: Poročilo angleskega polkovnika Bogera, predsednika odbora za dolocitev nemško-poljske meje.

Predsednik odbora za dolocitev nemško-poljske meje polkovnik Boger je predložil 30. novembra vojnemu ministrstvu zaupno poročilo, o katerem sem bil informiran in ki se je glasil:

Poročilo vsebuje gospodarski in finančni del, ki zgolj potrjuje, da je znana dejstva, ter politični del, ki vam moram, kakor mišim, sporočiti.

Polkovnik Boger ugotavlja, da naraščajoče proizvodnje v Nemčiji, tam vladajoči red in disciplina ter valutno boljšanje marke tvorijo upadljivo nasprotje s položjem v Poljski. V tej postaja vedno večje sovražstvo med ruskami in nemškimi Poljaki na eni strani ter avstrijskimi Poljaki na drugi strani. Polkovnik poroča, da je povsod svetel le na globok odpor proti maršalu Piłsudskemu. Posebno opozarja, da je se-

danja vlada malo pred boljševiško invazijo razpustila edini udarni poljski armadi: armado generala Hallerja in poznansko armado in sicer iz osebnih razlogov. Prav sedaj se mora general Haller zadovoljevati z nalogami Rdečega križa, medtem ko ni nima generala Dobvor sploh nobene službe.

Glede Gdanske ugotavlja polkovnik Boger, da so poljski krogi gotov čas podpirali misel, da se tudi Gdanska polastijo silni kakor Vilne z udarom, vendar pa so spoznali, da oba primera nimata ničesar skupnega in so zato opustili to misel, zlasti zato, ker so bile v mestu angleške in francoske čete.

Ko pa so te zapustile mesto, so Poljaki nekaj časa upali, da jih bodo oni nadomestili, in so zato dolocili sibirsko brigado. Nato pa so videli, da niti eden vojak te brigade ne govori nemško ter so nato dolocili 16. poljsko divizijo, katere vojski so govorili nemški in ki ji je poveljeval bivši avstrijski polkovnik Lados, ki naj napravi dober vtis.

Polkovnik Boger oporeka, da bi bil pesimist in navaja kot dokaz številne francoske častnike vseh činov, s katerimi je bil v zvezi in ki so prišli v to državo kot navdušeni prijatelji Poljske, morali pa so priznati, da nima Poljska niti najmanjšega organizacijskega daru. Oni so hvalili poljske vojske, toda njihove častnike so zelo omalovažujoče cenili.

Polkovnik Boger sklepa, da Poljska potrebuje sedaj najbolj miru. Če bi bilo možno, bi se osnovali jedro poštenih in izkušenih upravnih uradnikov, potem nikakor ne bi

pred nemškimi postojankami pa je obšlo več sto padlih sovražnikov.

Tudi pri Nevelu je protiletalsko topništvo podpiralo obrambo pred napadajočimi sovražnimi silami. Pri tem je protiletalski vlak pod poveljstvom poročnika Monzkata kljub hudemu sovražnemu ognju toliko časa branil svoje oporišče, dokler niso bile v zaledju zgrajene zaporne postojanke. Potem so se prebili protiletalski topničarji na nove postojanke in so skupno z oddelki vojske tako dolgo odbijali vse nadaljnje sovražnikove napade, dokler ni zaradi svojih velikih izgub odnehal.

Napad na sovražni konvoj na Atlantiku

Berlin, 23. nov. DNB. Kakor je že poročalo ponedeljkovo nemško vojno poročilo, so v nedeljo popoldne napadla težka nemška bojna letala ladijsko spremeljavo v atlant. »kem vodovju. Trgovske ladje so plule v zaščiti rušilcev in strelskih ladij. Vreme je bilo zelo neugodno, ker so oblaki ležali v višini 700 metrov in je bilo treba zaradi tega napadati v nizkem poletu. Nemškimi letalci je udaril v obraz močan obrambni ogenj protiletalskega topništva z vseh vojnihi in trgovskih ladij, kljub temu pa so načrtno izvedli svoje napade. In zadeli v polno dve trgovski ladji, prvo z 10.000 tonami in drugo z 8000 tonami.

Poškodbe obeh ladij so tako resne, da lahko računamo z njuno izgubo. Tri nadaljnje ladje so bile poskodovalne od bomb, ki so eksplodirale v njihovi bližini. Ena nemško letalo se ni vrnilo s tega napada.

Ponesrečena spekulacija na račun bombardiranja

Zeneva, 22. nov. DNB. Po vesti »Evening Standard« se je moral nedavno zagovarjati pred nekimi londonskimi sodiščem rabin David Morgenstern zaradi poskušene goljufije. Poslovno nadarjeni rabin je namreč trdil, da je bila pri nekem letalskem napadu na London zadeta tudi njegova sinagoga v predmestju Stepney in da je bil pri tem uničen del notranje opreme. Zato je sestavil seznam škod, ki je znašal nad 600 angleških funtov, in ga prijavil londonskemu uradu za škodo. Uradnik, ki se je hotel prepričati o resničnosti navedb, pa ni mogel nikjer odkriti niti ne bombe ne škod niti ne uničene notranje opreme. Po izpovedi prč v sinagogi sploh ni bilo ne pohištva in ne druge opreme. Na zadevno vprašanje sodnika je odvrnil Morgenstern, da so bili domnevno popolnoma uničeni predmeti odpeljani, kam, pa niti sam ne ve. Očitno je bilo torej vse skunaj izmišljena pripovedka. Tudi londonsko sodišče je prišlo do prepričanja, da ima opraviti s poskusom prevare, kljub temu pa je bila razprava naposled prelčena.

Na Lerosu je bil pravi pekel

Zeneva, 23. nov. DNB. »Zadnji mož z Lerosa« poroča v londonskem tisku o svojih vtisih. Pravi, da so Nemci napadli z veliko drznostjo. Med četami, ki so se branile na otoku, ni nihče pričakoval tako naglega zlova. Nemci so na otok izvršili 200 na 300 bombnih napadov in so ga stalno kot »jastrebie obletavali. Stroemelave so se na dano znamenje čet na zemlji takoj vrhli na naznačene cilje. Ropot, ki so ga povzročili, je bil strahovit. Branilci sploh niso smeli pokazati svojih glav iz jarkov, ker so bombe in granate nanje neprenehoma deževale. To je imelo neverjeten psihološki učinek.

Zeneva, 23. nov. DNB. Izredno draga izguba Lerosa, piše »News Chronicle«, je povzročila doslej od padea Tobruka leta 1942 dalje najbolj nezaželeno pisenje angleškega tiska. Vojaški strokovnjaki enako kakor javnost ne morejo razumeti, čemu so odpovedale strateško tako važne točke na vzhodnem Sredozemskem morju.

Zelo depimirajoče vpliva na javnost tudi skoraj popoln zastoj operacij v Italiji. Članek pravi, da se kaže, kakor da bi se bili Anglomeričani sicer pripravili za ofenzivna podjetja na Sredozemskem morju, da pa polagoma izgubljaio inicijativo. Agresivno angloameriško dejanje v Evropi pa bi bilo vedno bolj nujno, ker Nemci sovjetski vojski na vzhodu močno odgovarjajo. Dejstvo je, da nemško vrhovno poveljstvo še vedno lahko osredotoči močne oddelke in da si bodo morali Anglomeričani v kritičnem trenutku naložiti vso odgovornost, ki bi se ji tako radi izognili. Istočasno postaja vedno bolj očitna razlika med ogromnimi sovjetskimi napori in žrtvami ter med lastno relativno pasivnostjo.

Poročilo Božilova o gospodarskem položaju Bolgarije

Sofija, 23. nov. DNB. Na enem izmed prihodnjih zasedanj sobiranja o podal min predsednik Božilov obširno poročilo o finančnem in gospodarskem položaju Bolgarije v finančnem letu 1943 in o gospodarskih izgubah za l. 1944. Uradni list bo objavil izdebat o odgovoru na prestilni govor regentskega sveta.

Bolgarsko-rumunska darskem položaju Bolgarije

Sofija, 23. nov. DNB. Trgovniški minister dr. Vazov je izjavil, da bolgarsko-rumunska gospodarska pogajanja v Sofiji zelo dobro napredujejo in da bodo kmalu zaključena. Glede mnogih vprašanj je bil že dosežen sporazum; tako je bil n. pr. zvišan petrolejski kontingent Rumunije za Bolgarijo.

18 žrtve letalske nesreče

Vigo, 23. nov. DNB. Severnoameriške oblasti so se morale sedaj odločiti za objavo kratkih navedb o 18 žrtvah nedavne letalske nesreče pri Rio de Janeiru. Izjavile so, da je 16 potnikov letala pripadalo ameriški mornarici, da je bilo med njimi več oficirjev, imen pa še vseeno niso objavile. Ostala dva potnika sta bila neki severnoameriški inženir in nek brazilski uradnik.

Razsulo „železničarske udarne brigade“

Dolenjski železničarji pod terorjem politkomisarjev in drugih partijcev — Spreobrnjeni simpatizerji OF — Zločinska brezvestnost komunističnih „štabov“

Kakor mnogo drugih, se je sedaj rešilo že tudi precej železničarjev, ki sta jih izdaja badoljevcev in njihovo pobratenje s komunisti zatekla na Dolenjskem. Po njihovih pripovedovanjih posnemamo:

Kmalu po 8. septembru so dobile dolenjske postaje od Skofljice do Metlike od »vrhovnega poveljstva« iz Novega mesta brezovna naročila, da se morajo vsi železničarji s te proge zbrati v Novem mestu. »Kdor ne bi prišel, so mu grozili po »vojaških zakonih« s smrtno kaznijo kot dezertierju. Na progi je bilo tudi precej delavcev in tako se nas je v Novem mestu res kmalu zbralo okrog 650 mož, samih železničarjev.

Prva razočaranja

Že ob prihodu v Novo mesto smo doživeli prvo razočaranje. Vsi smo bili namreč prej prepričani, da nas čaka delo, za kakršno smo bili izveščani, da nas bodo torej uporabljali kot železničarje. Povedali pa so nam, da je ves železniški promet ustavljen in da bo obnovljen šele po vojni. Zato železničarjev ne potrebujejo, temveč je naša naloga, da z orožjem v roki pomagamo »osvoboditi« slovenske kraje. Obenem smo medtem že izvedeli, da so začeli komunisti sistematično uničevati dolenjske železniške proge ter poizkušati rušiti postajna poslopja in vse druge železniške naprave. Zdar nismo več mogli dvomiti, da nas res ne bodo uporabljali kot železničarje, ampak nas bodo uvrstili med svoja oborožena krkela. Marsikdo se je začel kesati, da se je v prvem strahu odzval pozivu in ni raje riskiral, da bi ga proglasili za »dezertierja«. Toda bilo je prekasno. Bili smo močno zastraženi in povedali so nam, da bo vsak ustrelen, ki bi poskušal na svojo roko oditi. Po vsem, kar smo slišali in videli okrog sebe, smo vedeli, da te grožnje niso le prazne besede...

Slovenija naj preživi vso boljševiško revolucijo

Ko smo bili vsi zbrani, so nas odvedli v Bučno vas tik Novega mesta in nam povedali, da tvorimo »železničarski bataljon«. Dopolnne smo imeli vojaške vežbe, popoldne pa so imeli svojo besedo politkomisarji, ki jih je bilo pri bataljonu kar kakih deset. Razen njih smo pri oddelkih opazili tudi druge tuje ljudi, katere so nam pridelili in katerih ni nihče poznal. Kmalu smo o njih izvedeli, da so to »partije«, torej stari člani komunistične stranke, in da imajo nalogo nas nadzirati in stražiti.

Kakšen je bil poduk, ki so nam ga dali politkomisarji, si lahko vsak predstavlja že po tem, kar je bilo dolej o njem napisanega. Na nas vse je delala najbolj mučen vtis vedno in vedno ponavljana trditve, da je Slovenija danes nekako tam, kjer je bila Rusija konec leta 1917 in da mora tudi ona prenesti vso ono krvavo in uničujočo revolucijo, kakršno je prebredla Sovjetska unija pod trockističnim boljševizmom od leta 1917 dalje, da je treba torej tudi pri nas »likvidirati« vso inteligenco, ves srednji stan in vse samostojne kmete, sploh vse, ki bi mogli komu škodovati.

Zloraba imena Ivana Cankarja

Komunisti so nadejali eni svojih za boj proti poštenim Slovincem doletenih in oboroženih tolp imeno »Cankarjeve brigade«.

Ivan Cankar je res veljal za socialista, pravoveren anarhist pa ni bil nikoli. Grdo zloraba njegovega imena, zoprno onemogočanje njegovega dela, stremeljenja in hotenja ter blatenje njegovega spomina pomeni, iztočeviti Ivana Cankarja s komunisti in OF.

Prejšnja svetovna vojna, ko Slovenci daleko niso bili v tako usodnem položaju, kakor so sedaj, je Ivana Cankarja pretresala do dna. Se enkrat je obrnečal s seboj in s svojim delom ter mislil na življenje svojega naroda. Te misli, ki predstavljajo njegovo predsmrtno spoznanje, je tudi zapisal v prelepih črticah, kjer se je njegova umetnost povzpela do najvišjega vrha in o katerih mirno lahko rečemo, da predstavljajo najodličnejšo svetovno literaturo te vrste.

V predavanju, namenjenem slovenskim delavcem, katero je imel v Trstu dne 20. aprila 1918 in katero je izšlo pod zaglavljem »Očiščenje in pomlajenje«, je postavil besedo, ki bi morala tudi danes ogreti vsa slovenska srca, Ivan Cankar nam v »Očiščenju in pomlajenju« govori:

»Ker narod potrebuje v težkih časih vse svoje sile, ključ vse in vsakogar! Če kdaj, v teh časih je potreba, da si zvesto pogledamo iz obraza v obraz, da si sežemo v roke, se strnemo v eno vrsto... Strahopetec je, kdor zdaj trepeče, da bi se mu ob takem zbližanju morda ne odkrnila ta ali ona mrvice njegovih strankarskih načel in njegovega svetovnega naziranja. Prijatelji, zdaj gre za življenje in smrt! Jaz upam v življenje! In takrat, kadar si zagotovimo to življenje, takrat si bomo zopet pogledali v oči in povprašali: Kdo si? Kako misliš ti? Ali si mi brat ali nebrat? — Zdar pa je vrsta ena, je vprašal en sam!«

Tako je klical Ivan Cankar Slovence pred 25 leti. Nikdar se naši komunisti in njihovi sedanjí pomagachi ne bodo mogli oprati zgodovinske krivde, da so samostojno storili vprav ono, kar je Cankar označil za največji zločin nad narodom. Svoje klikarske cilje so postavili nad narodne interese, duhovno in materialno sisko svojega naroda so zlorabili za poskus ustoličenja mednarodne komunistične strahovlade med Slovinci. Naš prapor so omadeževali s tuji protinacionalnimi ambicijami in ga obili z bratovskimi krivjo. V času, ko bi moral ves narod strniti, da si zavaruje svojo bodočnost, so ga pahali in pravcato državljansko vojno ter ga uničevali z umori in poboji, s požigi in ropi.

In pri tem si še upajo sklicevati se na Ivana Cankarja in si nadevati njegovo ime! Kakor vse druge njihove brezvestnosti pa bo kaznovana tudi ta. Novi rod, ki vstaja in prihaja, bo pometal s strupenimi komunističnim plevelom in spet visoko dvignil očescni narodni prapor. Tedaj bo tudi velikemu Slovincu Ivanu Cankarju dano zaščeneje za sterjeno mu grdo krivico.

D. J.-K.

munizem pri njegovem delu ovirati, potem pa začeti graditi vse popolnoma na novo.

Komunistična „svoboda“

Sprva se je tu in tam še dobil kdo, ki je izrazil svoje pomisleke proti tem krvočnim naukom. Toda opazke, ki so padle od politkomisarjev in drugih partijcev ob vsaki taki pripombi ali takem vprašanju, so povzročile, da smo kmalu vsi umolkli in da pri predavanjih ni bilo nobenih debat in nobenih vprašanj več. Zaradi partijcev, ki so imeli povsod svoje oči in ušesa, si tudi med seboj skoro nismo upali izražati svojih mnenj. Toda zaradi tega terorja in zaradi krvavih naukov politkomisarjev so začeli zmanjševati v glavi tudi oni železničarji, ki so do takrat veljali za simpatizerje OF, saj so uvideli, da je firma OF le groba golufija in da gre pri vsem »osvobodilnem boju« le za čisto komunistično zadevo.

Bataljon se čez noč spremeni v „brigado“

Po dveh tednih je bil naš bataljon po mnenju komandantov, politkomisarjev in ostalih partijcev že toliko vojaško izvečan in politično izsolan, da je bil zrel za »akcije«. Vse važne vojaške in prav vse politične funkcije so imeli v rokah izključno partije. Oboroženi so bili dosti dobro, saj so bila badoljevska skladišča komunistov sedaj tudi odkrita na razpolago. Vsaka četa je štela okrog 50 mož ter je imela po eno težko in po dve lahki strojnici, po več mitraljejskih pušk ter po en težak in en lahek metalec min.

Po našem »šolanju« smo kar naenkrat postali brigada in sicer »železničarska udarna brigada«. Naše število je ostalo pri tem nespremenjeno in je nova »brigada« štela prav tako okoli 650 mož kakor poprej bataljon. Seveda pa smo dobili brigadnega komandanta in brigadnega politkomisarja, ki sta pomnožila število partijcev, od konfidentov po najmanjših oddelkih, pa preko četnih tja do bataljonskih politkomisarjev. Vsa ta pisana družba partijcev je odločala o življenju in smrti moštva in pridačeta prebivalstva, kjer se je naša »brigada« kretala.

Popolna vojaška nesposobnost komunističnega „štaba“

In tako smo bili poslani v »ofenzivo«, da preko Bučke in Rake zasledimo desni breg Save. Tu pa se je pokazala vsa neizmerna brezglavost in zločinska brezvestnost partijskega »štaba«. Dobesedno brez glave se je »železničarska udarna brigada« pomikala po odkazani ji poti, brez vsake predhodnice ali zaščitnice. Kar nas je bilo svoj čas vojakov, smo to početje gledali s kaj čudnimi občutki. Sicer pa za presoj tako popolne brezglavosti niti ni treba posebnih vojaškihkušenj. Razumljivo je zato, da sta se vseh lotevala vedno večje vznemirjenje in bojazen in da smo s težkim srcem pričakovali, kaj bo.

Res se je to brezglavo in brezvestno početje partijskih »strategov« prav kmalu kruto kaževalo. Ker so nas vodili kakor trop ovac, se je »brigada« naenkrat znašla v zasedi, od obeh strani obdana od nemških čet. Preden se je mogla umakniti, je izgubila na mah mnogo mrtvih ter še več težko in laže ranjenih.

Obveze so samo za partije

Sedaj se je tudi pokazalo, da pri vsi »brigadi« ni bilo niti enega zdravnika, niti enega bolničarja, pa tudi ne bolničarice. Čeprav je običajno pri starih komunističnih krdel dokaj »stvarišče«, ki naj bi to funkcijo opravljale. Očividno se partijcem ni zdelo vredno, da bi vsaj malo poskrbeli za nas, ker je bilo že znano, da s srcem nismo pri stvari, pa nas zato ni bilo škoda, če poginemo.

Višek brezvestnosti pa se je pokazal tedaj, ko je bilo treba obvezati ranjence. Za vso »brigado« je neki politkomisar nosil v svojem žepu par obvez. To je bil ves sanitetni material za 650 železničarjev, ki so bili poginjeni v borbo. Kako so bili oskrbljeni politkomisarji in partije sami, mi ni znano. Vedeli pa smo vsi, da je bilo v Novem mestu tudi veliko skladišče badoljevskega sanitetnega materiala in da je le brezprimerna brezvestnost partijcev, ki so vedrili in oblačili, zagrešila tako nepustno zločinstvo.

Razsulo

Zato tudi ni čudno, da je število moštva pri »brigadi« začelo rapidno padati. Ko so ljudje uvideli, da so tako ali tako zapisani na smrt, se tudi grožnji, s katerimi so hoteli partije prepričati pobege, niso več tako bali. Kdor je le mogel, se je izgubil. Ko se je začela nemška očiščevalna akcija, je število uspešnih pobegov iz »brigade« naraščalo od dneva do dneva. Od prvotnih 650 mož, kolikor jih je štela »železničarska udarna brigada« v začetku, jih je kmalu ostalo le 50 do 60. Nekaj jih je bilo mrtvih in ranjenih, veliki večini pa se je posrečilo pobegniti in se s tem rešiti.

Nov povejnovi načrt ameriškega imperializma

UNRA hoče zapleniti Nemčiji živila

Vigo, 2. nov. DNB. Tako imenovana ustanova za pomoč in obnovo UNRA, ki so jo ustanovili Roosevelt in njegovi poslovniki, da bi preskrbela po vojni ameriškega kapitalizma masne zaslužke, ki si jih sedaj v vojni pridobila s sistemom o posojanju in najemanju, se vedno bolj odkrito izdaja kot tipično kapitalistično izkoriščevalno podjetje. Celotno državo priključene UNRA, so s »zbrili« da jamčijo po vojni ameriškim trgovskim židom dobre dohodke. To nam dokazujejo podrobnosti o finančnem načrtu UNRA. Ta pravi med drugim, da se posveča posebna skrb, da bodo države, katerim ne bo možno plačati dobav, dale UNRA na razpolago dogodke iz prodaje teh dobav.

Zategadelj ne preseneča vest »Associated Press«, da namerava UNRA zapleniti v

Nemčiji vse zaloge živila. To pa seveda samo tedaj, če se bodo izpolnile njene točke zaželeno sanje, da bodo Nemčija in njeni zavezniški premagani. Dobesedno pša v tej vesti: »UNRA smatra vse rezerve živil in ostalih zalog, ki jih Nemčija še ima, za dele pomožnega fonda za cenzila, ki so bila zasedena po osmih silah.«

Torej zopet nov povejnovi načrt, ki določa izsesanje nemškega naroda do poslednje kapljice krvi, ali bolje rečeno, do zadnje drobtinice kruha. Sicer pa ta načrt ni nič drugega kakor nova izdaja vojne za sestro, danje, ki jo je Churchill po prvi svetovni vojni vodil proti Nemčiji in je zahtevala svojčasno stoisce od lakote umrlih žena in otrok.

Iz fašistične Italije

Rim, 22. nov. DNB. Duce je imenoval profesorja dr. Giovannija Gentila za predsednika italijanske akademije znanosti in umetnosti. Gentile je bil od leta 1922 do 1924 prosvetni minister v prvi Mussolinijevi vladi. Bil je član senata in nekaj časa tudi velikega fašističnega sveta. Nadalje je bil ustanovitelj in predsednik fašističnega kulturnega sveta ter predsednik italijansko-nemškega društva.

Rim, 22. nov. DNB. Mussolini je dodelil republikanski vojski del fašistične milice kot »Zbor črnih strajk«. Za zborega poveljnika je bil imenovan general Philipo Diamanti. Po Ducejevih načrtih naj tvori ta formacija udarni zbor nove republikanske vojske.

Milan, 22. nov. DNB. Stefani povzema z Knokovega navdila ki ga je izdal v sporazumu s britansko admiraliteto da bodo sovražniku izročene italijanske vojne ladje uporabljene za zamašitev izob angleske in ameriške vojne mornarice na Tihem oceanu. Ta ukrep nasprotnikov dokazuje, piše Stefani, kako zmotno je bilo upanje tistih, ki so mislili, da bo z izročitvijo sovražniku ostala mornarica ohranjena Italiji.

Badoglijevo izdajstvo ni mnogo koristilo

Ženeva, 23. nov. DNB. Italija je bila za Nemčijo gospodarsko breme, pša neki ameriški list, kajti Nemčija je morala dobavljati premog, železniški material, železne in jeklene izdelke ter stroje. Sedaj stoji Italija na pasivni strani ameriške knjige. Vrhun tega pa Badoglijeva predaja ni Italije brez boja izročila zaveznikom. Zato lahko razumemo, da je kapitulacija ameriški narol sprejel na znanje brez vsakršnega zanimanja.

Razočaranje, ki vlada na anglosaški strani nad nepomeritno pomočjo, ki jo je zaveznikom prinesel izdajalec Badoglio, se veča iz dneva v dan. Mendis so v Londonu pričakovali, da bo na prvo povelje izdajalec vsa italijanska vojska planila po Nemcih ter zasedla Italijo namestu Angličev in Amerikanov, izkazalo pa se je, da so bile te nade prazne in da se je le neznan del italijanskih oboroženih sil pridružil izdajalskemu pravcu, pa še ta iz samega oportunizma. Badoglijevske oborožene sile so se izkazale kot slab pomočnik Anglosasov, kdor pa se je pridružil zaveznikom, tvoril zanje samo ogromno breme. Vzroka za razočaranje je telaj več kakor dovolj.

Rumunška sodba o sovjetskem imperializmu

Bukarešta, 23. nov. DNB. Poseben pomen tako imenovane federalizacije evropskih držav v smislu moskovskega programa po-janjue Romulus Seisanu v »Curentul«, opozarja na dejstvo, da vsebuje tudi sovjetska ustava določilo, po katerem lahko izstopi iz Sovjetske zveze vsaka zvezna država, kadarkoli hoče, da pa so ta določila ostala zgolj v teoriji, je pokazal primer Ukrajine, ki je bila kljub proglasitvi neodvisnosti 1. 1918 zasedena po boljševiških četah in s silo vložena v tako zvaní federativni sistem. Tudi Georgija in Azerbejdžan sta se prglasila za samostojni, toda tudi ti dve deželi sta bili s pomočjo sovjetske armije pozvani na red, dočim so bili nosilci ideje o svobodi likvidirani. Pisatelj pravi končno, da se vsled te prakse ne smemo čuditi, če bo Stalin pristal na tako zvano federalizacijo Srednje Evrope, Balkana, Zapadne in Severne Evrope, ker bi ona dejansko predstavljala uničenje samostojnosti in neodvisnosti nacionalnih držav, namreč njihovo popolno sovjeticizacijo.

Ameriški general v italijanski bolnišnici

Stockholm, 23. nov. DNB. »Aftonbladet« iz Londona, da je vrhovni anglo ameriški poveljnik v Italiji general Eisenhower ostavil ameriškega generala Cattona vled njegovega neverjetnega obnašanja v neki vojni bolnišnici v Italiji. Catton je nadzoroval bolnišnico ter je bil naenkrat mnenja, da nekemu vojaku, ki je ležal bolan v postelji, ni treba več eziti. Zato mu je zapovedal, naj takoj vstane. Ker vojak ni takoj izvršil povelja, ga je Catton kratko, malo vrgel s postelje. Medtem je prišel v bolniško sobo zdravnik, ki je dejal Cattonu, da v bolnišnici poveljuje on kot zdravnik in ne Catton kot general. Zdravnik je pozval generala, naj se mirno zadrži, ameriški general pa je potegnil svojo pšto, a je bil razorožen.

Sedem žrtv nesreče ameriškega bombnika

Stockholm, 22. nov. DNB. Kakor javljajo iz Pennsilvanije, je zadel neki ameriški bombnik v napeljavu visoke napetosti in je eksplodiral. Uradno poročajo, da se je pri tem ubilo sedem ljudi, dva ranjena pa so našli približno 1 miljo od požarišča nesreče.

Poslovanje naborne komisije slovenskega domobranstva

Naborna komisija slov. domobranstva posluje v bivšem Sokolskem domu na Taboru.

Naborni komisiji se morajo javiti zaradi pregleda prostovoljci za slov. domobranstvo po naslednjem redu:

25. novembra ob 9. uri oni, ki imajo vpisane številke od 2100 naprej.

26. novembra ob 9. uri vsi zamudniki, ki se do sedaj iz kakršnega koli razloga niso javili.

Lastnikom tovornih avtomobilov

POKRAJINSKA UPRAVA RAZGLAŠA:

Naroča se ljubljanskim lastnikom tovornih avtomobilov, da v zaščito javnega interesa, zlasti prehrane prebivalstva, ne smejo brez prejšnjega dovoljenja Uraia za civilno motorizacijo izvažati prevozov s svojim tovornim avtomobilom izven 10 kilometrekega (polmer) kroga svojega stalnega bivališča. Naročila od strani Uraia za civilno motorizacijo za prevoze v javnem interesu bodo dobivali vročene vsakokrat najkasneje do 16. (šestnajste) ure popoldne.

Za strogo izvajanje te odredbe so osebno odgovorni lastniki tovornih avtomobilov in bi prekršenje te odredbe imelo za posledico kazen odnosno zaplembo vozila.

POKRAJINSKA UPRAVA RAZGLAŠA:

Naroča se izvenljubljanskim lastnikom tovornih avtomobilov, da v zaščito javnega interesa, zlasti prehrane prebivalstva, ne smejo brez prejšnjega dovoljenja Uraia za civilno motorizacijo izvažati prevozov s svojim tovornim avtomobilom izven 10 kilometrekega (polmer) kroga svojega stalnega bivališča. Naročila od strani Uraia za civilno motorizacijo za prevoze v javnem interesu bodo dobivali vročene vsakokrat najkasneje do 16. (šestnajste) ure popoldne.

Za strogo izvajanje te odredbe so osebno odgovorni lastniki tovornih avtomobilov in bi prekršenje te imelo za posledico kazen odnosno zaplembo vozila.

Mosley ne sme navezati stikov z bivšo stranko

Stockholm, 22. nov. DNB. Po pogojih, ki so bili dani za njegovo osvoboditev, je zapustil Mosley pod tajnim imenom, kakor javlja »Nya Dagligt Allehand« iz Londona, angleško prestolnico, da se pušti v nekem neznanem kraju operirati. Eden izmed pogojev za njegovo osvoboditev je bil, da ne bo navezal nobenih stikov s člani svoje bivše stranke.

Naraščanje življenjskih stroškov v Angliji

Ženeva, 23. nov. DNB. Lord Elton opozarja v posebnem članku »Daily Maila« na »pozabljeni razred«, ki najtežje trpi v tej vojni. To so predvsem nastavljenči, učitelji in uradniki, za katere je beseda varčevanje in ntrnanja angleška kampanja za štedno izdajbo vsakršne pomeni. Ti ljudje si sploh ne morejo nčesar prihraniti, ker njihovi dohodki še daleč ne dosegajo stroškov za golo življenje. Morajo izdajati vse svoje borne prihranke izpred vojne dbe, ako nečjo stradati. Za svoje počenje in pritožbo pa nimajo nikake organizacije, ki bi se zanje zavzela. Njune so enostavno pozabili. Tudi v Zedinjenih državah je 15 milijonov nameščencev, ki se jim slčno godi.

Padanje morale v Angliji

Ženeva, 20. nov. DNB. Londonški »Daily Mail« objavlja poziv canterburškega nadškofa, ki pavi, da navzlic nasprotnemu prisrčanju sporne bolezni v Angliji še vedno naraščajo, čit moralne odgovornosti obolevih pa početa. Država naj s cenemim zdravljenjem bolezni za vse ljudske sloje skuša nastopiti proti širjenju tega zla, ki je zavzelo že tak obseg, da se je treba bati za pogin naroda, za katerega obstoj doprinašajo na bojišču tolike žrtve.

Čistilne akcije v Šantungu

Tokio, 23. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB). Japonska vojna letala so napadla skupno s suhozemnimi četami, ki više obširne čistilne operacije v severnem Šantungu, sovražnikovo oporišče Suaihen in so močno poškodovala tamkajšnje vojaške naprave. Poleg tega so bombardirala več sovražnih ladij ob izlizu reke Slaoting v bližini kraja Jankiokov in tako onemogočile sovražniku umik po vodi.

Ameriška mornarica napadla Gilbertove otoke

Tokio, 22. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB). Po izjavi japonskega glavnega stana so napadle močne sovražnikove mornariške sile, ki so obsegale bojne ladje in nosilke letal, v jutru 19. novembra otoka Makin in Tarawa v Gilbertovi skupini. Zadnje tamkajšnje vesti poročajo, da so bili 21. t. m. tamkaj še vedno boji med napadali in japonskimi branilci, potem, ko je delu sovražnikovih sil uspelo, da se je izkrcal na otokih.

Japonski diplomati v Sofiji

Sofija, 20. nov. DNB. V petek zvečer je zapustila Sofijo skupina japonskih diplomatov, ki je prebila nekaj dni v bolgarski prestolnici, in je sedaj odpotovala v Carigrad. Med japonskimi diplomati je tudi japonski poslanik v Budimpešti Okuba.

NOVEMBERSKI ROMAN

»Dobre knjige« je »MORNAR NA KONJU« in ne decemberski, kakor je po pomotilo stalo v naši objavi. Decembra bo v zbirki DK izšel izvirni slovenski roman »RINA«.

»Mornar na konju« se narečnikom DK že dostavlja in ga bodo kmalu prešli vsi. V prodajni prodaji se dobi po ceni 13 lir za broširani in 28 lir za vezani izvod v vseh knjigarnah ali pa pri upravi »Jutra« v Narodni tiskarni.

Gospodarsstvo

Velike gospodarske naloge

Nemški institut za gospodarska proučevanja je namesto dosedanjih publikacij in statistik prišel letos izdati posebno gospodarsko statično revijo »Hefte zur Wirtschaftsforschung«. V prvem zvezku razpravlja šef instituta dr. Wagemann o velikih nalogah, ki jih bo treba izvršiti v okviru gospodarstev velikih pristorov.

Razvoj velkoprostornih gospodarstev ne izvira samo iz kulturne, socialne in politične potrebe avtarkije in harmonične ureditve proizvodnje, temveč tudi iz čisto gospodarskega prizadevanja za doseg čim večje produktivne sile. Gospodarstvo velikega prostora omogoča boljše diriganje dela, kapitala in proizvodnje. Na strani proizvodnje kakor tudi potrošnje lahko koncentira v velike sile. Čim več je na razpolago delovnih moči, kapitala in naravnih zakladov, tem večje naloge je mogoče izvršiti. Čim več je potrošnikov, tem širši se prodajni trg. Gospodarstvo velikega prostora ustvarja pogoje za razvoj masovne proizvodnje, to je proizvodnje velikih količin enakih dobrin, na drugi strani pa omogoča izvedbo monumentalnih tehničnih del.

Pomen, ki ga ima gospodarstvo velikega prostora za izvedbo takih velikih tehničnih del, se ne sme prezreti. V novejši dobi so bila izvršena sicer številna monumentalna tehnična dela (gradnja prekopov, velikih prekomorskih ladij itd.), ki pa so majhna v primeri z deli, ki bodo še izvršena. Tu stoji v ospredju vprašanje Sahare, ki naj postane rodovitna zemlja. Docela neizkoriščena je tu površina 6 milijonov kvadratnih kilometrov, ki predstavlja dve tretjini celotne površine Evrope. Zavedati se moramo, da so bili v predgovodinski dobi znatni predeli Sahare zelo rodovitni in so se tu razvile močnejše kulture. V zlatih desetletjih so pričeli Španci, Italijani in Francozi z deli za gradnjo velikih vodnikov in naprav za namakanje, s katerim se lahko spremeni puščava v rodovito zemljo. Pred sedanjim vojno so s takimi deli na leto pridobili po več tisoč hektarjev nove zemlje. Koliko hitreje bi to prizadevanje napredovalo, če bi se zanj zavzele sile evropske celine. Nikakor ni fantastična misel, da bo enkrat Sredozemsko morje speljano zlasti v področja saharških nižin, ki leže pod morsko gladino (na primer v Katarsko depresijo ali v depresijo, ki se razteza južno od alžirskega Atlasa).

So pa še drugi veliki načrti, ki se pri združitvi vseh razpoložljivih sil lahko izvedejo, kakor so načrti za pogozditev sibirske stepa ali podobna velika dela za spremembo rodovitnih razmer, ki se dosežejo s pogozditvijo. Taki načrti so utopistični le toliko časa, dokler se za njih izvedbo ne morejo zavzeti vse sile evropske celine.

Gospodarstvo velikega prostora omogoča tudi mnogo boljše razdelitev razpoložljivih gospodarskih sil. Čim večje je enotno dirigirano gospodarsko področje, tem lažje in bolj smotrno se lahko razvija industrijska kakor tudi agrarna proizvodnja. Morda se bodo v prihodnjem stoletju čudili, da Evropa že davno ni izkoristila ogromnih vodnih sil Norveške, ki bi lahko oskrbovale znaten del evropske celine z električnim tokom. So pa še številne druge možnosti, ki jih doslej nismo spoznali zgolj zaradi tega, ker je vsaka država vodila gospodarsko politiko s svojega ozkega zrelišča.

Gospodarstvo velikega prostora omogoča spričo ogromnega števila delovnih moči boljše razdelitev teh moči in boljše organizacijo železniškega in morskega prometa, zlasti tudi smotrnejšo gradnjo velikih avtomobilskih cest. Z razvojem prometa se je v zadnjem stoletju področje travniškega izmenjav ogromno povečalo in prav ta okolnost sili, da se namisla fevdalna gospodarstva združijo. Svetovnogospodarska ekspanzija, ki je bila doslej značilna za gospodarski razvoj, je naletela na naravne meje, obenem ko prodita spoznanje, da je treba organizirati gospodarstvo na podlagi velikih prostorov.

Kratke vesti iz vsega sveta

Sofija, 22. nov. DNB. V Sofiji so hoteli v nedeljo trije Zidje ropati bogatega Armenca. Z naperjenimi revolverji so vdli v njegovo stanovanje in zahtevali, naj jim izroči svoj denar. Preplašeni od krika v hiši navzočih žensk so se Zidje umakli. Še preden se, mogli izvesti svoj načrt. Na begu je bil eden od njih ustrelen.

Sofia, 22. nov. DNB. Vs Zidje v Sofiji so dobili nalog naj do konca meseca izpraznijo svoja stanovanja. Med tem časom morajo prodati tudi svoje pohištvo, s čigar izkupičkom lahko svobodno razpolagajo.

Stockholm, 22. nov. DNB. Newyorško poročilo »Stockholms Tidningen« javlja, da se približuje dolgotrajna premogovna kriza v Zedinjenih državah svojemu koncu. Odbor za vojno proizvodnjo je namreč odobril pomembno spremembo dogovora med notranjim ministrom Ickesom in delavskim vodjo Lewisom.

Nenadoma nas je zapustil naš ljubljani in skrbni soprog, oče in sin, gospod

FRANC HROVATIN
ZVANICNIK DR. ŽELEZNIC

Pogreb dragoga pokojnika bo v četrtek 25. t. m. ob 10. uri na župnem pokopališču v Borovnici.

Borovnica, Ljubljana, Niš, dne 23. novembra 1943.

Globoko žalujoci: IVANKA roj. OBLAK, soproga; HELCA in JOŠKO, otroka; MARIJA, mati; rodbina HROVATIN, OBLAK, FURLAN in ostalo sorodstvo

Kronika

* Smrt grofa Reventlowa. V Monakovem je umrl v 74. letu svojega življenja znanj narodnosocijalistični pisatelj in novinar grof Reventlow.

* Smrt plemenitega glasbenika. V Turinu je umrla v 82. letu svoje dobe učiteljica glasbe Romana Tibaldi di Castelvetto. Pokojnica je bila svoččas gojenka milanskega konservatorija, kjer se je posvetila pianistični karieri. Kot učenka skladatelja Alfreda Catalanija si je stekla v glasbenem sveta Italije velik sloves.

* Mesley izpuščen iz zapora. Preko Stockholma poročajo, da je bil vodja angleških fašistov Mesley pred kratkim izpuščen na svobodo.

* Zidje v novi Badoglijevi vladi. Italijanski maršal Badoglio je moral na pritisk Angležev in Sovjetov obrazovati novo vlado, v katero je moral na zahtevo svojih novih gospodarjev sprejeti več novih moč. V novi vladi je zadržal Badoglio poleg predsedstva tudi listino zunanjega ministra, vojni minister je Sandalli, minister za mornarico de Coutren. V novi Badoglijevi vladi sedita tudi žida Guido Jung in Mario Fano. Iz Južne Italije poročajo, da postopajo Angleži in Američani v deželi zelo brutalno. Vsi bivši zvezni tajniki, fašistični župani, učitelji, advokati, poštni in železniški uradniki, veletrogovci in drugi, ki so bili vključeni v fašistični stranki, so odpuščeni iz službe, mnoge so poslali tudi v koncentracijske taborišča v Severni Afriki. Rodbine internirancev ne prejemajo nobene podpore, ki bi jim omogočila vsaj zaslišno življenje.

* Žrtve bombardiranja v Sofiji. Sofijski dnevnik poroča, da je zahteval sovražni napad z letali na Sofijo minulo nedeljo 650 smrtnih žrtve med prebivalstvom bolgarske prestolnice. Letalskega napada se je udeležilo 130 sovražnih bombnikov.

* Pobegli anglosaški ujetniki so bili zopet zajeti. V Berlinu je izšlo uradno poročilo o usodi angleških in ameriških vojni ujetnikov, ki so ob izdaji Badoglijeve vlade pobegnili iz italijanskih taborišč. Vse pobegle jetnike so zajeli nemški vojaški oddelki s sodelovanjem fašistične milice.

* Preimenovanje ulic v Rimu. Iz Rima poročajo, da so v italijanski prestolnici preimenovali celo vrsto ulic. Med drugim so spremenili tudi ime ulice Viale del Re, ki se imenuje sedaj Viale dei Lavoratori. Ulica kraljice Helene je dobila ime Ulica sv. Bernarda.

* Racionaliziranje soli v Italiji. Veronski list »Gazzetta del Popolo« poroča, da bo po sklepu generalnega ravateljstva za italijanska monopole s 1. decembrom racionalizirana prodaja soli v Italiji. Vsaka oseba bo dobila na podlagi živilske nakaznice za mesec četrt kilograma soli.

* 20.000 gamzov v salzburškem okrožju. V planinskih predelih solnograškega okrožja živi po statističnih podatkih okrog 20.000 gamzov. Od tega se nahaja 8.000 živali na ozemlju državnih gozdov, ostane pa v zasebnih šumah. Leta 1942 so lovci odstrelili okoli 1.500 gamzov, in sicer približno 600 živali v dobi zimskega lova.

* Sanje so ji prinesle 50.000 lir. 57-letna begunka Germana Pinazzi iz Milana je stavila v Valenziji v toteriji na tri številke, ki so se ji razdelele v sanjah o rjemem pokojnem možu številke so bile izbrabane in sredina žna je zadela 50.000 lir.

* Gospodar in pes sta umrli od mraza. 74-letni Krozostom Berto in iz beneške okolice se je napotil pred dnvi proti Benetkam, kamor je hotel odpeljati tvor zelnjave in solivra, da bi ga prodal na benetškem trgu. Na poti ga je prehitela noč in starec se je podal s svojim psom, ki ga je spremljal, na neki senik k počitku. Zjutraj so našli na seniku starca in psa mrtva. Ugotovili so, da je pri obeh nastopila smrt zaradi nočnega mraza.

* Smrt zaradi nesrečne novice. 72-letnega upokojenega železničarja Rocagnija je te dni povzril vlak do smrti. Ko so tragično novico sporočili njegovi ženi Magdalenji, jo je obšla slabost in kmalu nato jo je zadela srčna kap.

* Huda nesreča na progi Rim-Viterbo. Dne 15. novembra zjutraj se je primerila na progi električne železnice Rim-Viterbo huda prometna nesreča. Trčila sta dva voza, ki sta se zarila drug v drugega. Pri tem je bilo 58 potnikov ubitih, nad 200 pa ranjenih. Prvo pomoč so nudili pone srečencem pripadniki nemške vojske, ki so tudi vodili očiščevalna dela na progi.

* Okradena grofica. Iz Trevisa poročajo o razburljivem doživljanju, ki ga je bila deležna grofica Rinaldi Baglioni. Štirje neznanji moški so vdrl v njeno stanovanje, privezali grofico na stol, prebrskali stanovanje, odprli blagajno ter odnesli razno zlatino, srebriino, nakit, vrednot-

ne papirje in bankovce za 267.000 lir. Po izvršeni tatvini so zlikovci pobegnili brez sledu.

* Električni tok je ubil tri delavce. V okolici Verone je bilo te dni zaposlenih s popravilom električnih žic visoke napetosti več delavcev. Nenadoma se je neka žica utrgala in opazila tri delavce: 36-letnega Scaramucco, 21-letnega Caraa in 27-letnega Nembijsa. Vsi trije so bili v trenutku mrtvi.

Iz Ljubljane

u— Nov grob. Po kratki in mučni bolezni je dočrpel upokojeni skladiščnik trdke Medič-Zankl g. Gustav Vidic. Zapuška soprogo Marijo, rojeno Lotričev, dve hčerki, dva sinova in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo pokojnika spremenili v sredo ob 15. iz kapelice sv. Jožefa na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojeem izrekamo sožalje.

u— Konradu Elsbacherju v slovo. Tiho je prišla jesen, list z listom je odletaval — in nenadoma si tudi Ti v tej tretji jeseni, odkar si živel med nami, končil. Vedeli smo da si bil bolan, toda smrt je prišla tako nepričakovano, da nihče tega ni mogel verjeti. Ravno sedaj, ko si bil svoji družini in mnogim drugim najbolj potreben. Te je iztrgala iz naše srede. Kdo Te ni poznal? Bil si ugleden trgovec in gospodarstvenik, znan širom Slovenije in premmogim svojim sovrstnikom, za vzgled. Ni Te več med nami; odšel si je zaslužnemu, a preranemu počitku. Ostal nam bo le spomin na Tvoje blago srce, ki je bilo vedno odprto vsakomur, posebno pa sirotam. Naj Ti bo lahka ljubljena domača zemlja! — Laščani.

u— Pusto jesensko vreme. Majhne nade, ki smo jih imeli na zboljšanje vremena, se niso izpolnile. Res je, da se je po tleh nekoliko osušilo, tako da lahko bolj brez skrbi stopimo na cesto, pusta jesenska megla pa se noče dvigniti. Ozračje je ostalo hladno. V ponedeljek je toplomer v Zvezdi zabeležil najvišjo temperaturo 3,4 stopinje Celzija, čez noč pa se je spet nekoliko ohladilo, tako da je večeraj zjutraj padlo živo srebro na —0,2 stopinje Celzija. Zračni tlak je zadnje dni ostal skoraj nespremenjen. Barometer kaže 764 mm pritiska.

u— Kam naj sadimo sadna in druga drevesa? Ko jeseni izbiramo prostorčke za nova mlada drevesa, se le nekako preradi odločimo, da jih vsadimo preblizu meje svojih njiv, vrtov in travnikov, češ, tako nam ne bodo na poti in ne bodo delala sence na naši zemlji. Pri tem pa se ne oziramo na to, da bodo drevesa, ko bodo dorasla, vendar sosedu delala škodo, veje teh dreves mu bodo nagajale in tudi uničevale njegov pridelek, ker bodo vrgle na njegovo zemljo nezaželjeno senco in voda bo kapljala od njih na sosedove posevke. Potrpeljiv sosed nekako prezira to zaradi miru, ampak mu ne ugađa, da smo malo obzirni in neuvidevni proti njemu. Večkrat pa je tako ravnanje povod za spore. Zato je bolje, da se držimo starega pregovora: »Ne delaj sosedu, kar ne želiš, da on tebi naredi!« Zatorej ne sadimo dreves blizu sosedove zemlje, kakor ne bi želeli, da sosed sadi drevesa blizu naše.

u— Vodnikova pratika za leto 1944. Ta naša priljubljena ljudska čitanka, ko spet prinesla vsem in vsakomur obilo zanimivega, zabavnega in poučnega vsebina. Včlanite se čimprej v Vodnikovo družbo!

u— Najboljši pouk za dijake srednjih, meščanskih in ljudskih šol se vrši v prvem učnem zavodu Korepetitorij. Mestni trg 17/I. Pogoji najugodnejši, posebno za privrliste in one, ki nimajo šolskega pouka. Vpisovanje dnevno od 8.—12. ure in od 14.—16. ure.

u— Nalivna peresa, boljša, dobro hranljiva, kupuje po najvišji cenovni ceni tvrtika EVEREST, Prešernova ulica 44.

u— Opozorilo! Dijkom-injam vseh šol, posebno onim, ki nimajo rednega pouka, svetujemo, da se vpišejo k našim specialnim instrukcijam. Nemoteno pripravljamo vsakega za vse predmete in jezike. Posebni tečajji matematike. Oddelki za privrliste. Ločene skupine po razredih — posebno učilnice. Prospekti na razpolago. Specialne strokovne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg št. 2/II.

u— Na II. deklšiki meščanski šoli v Ljubljani »Bežigrad« prične pouk v sredo 24. t. m. Ta dan imata pouk 4. a in 4. b ob 15. uri. Ostali razpored je razviden na šolskih vrstih.

u— »Knjiga o džungli«, slovito Kiplingovo delo, je pravkar izšla v založbi knjigarne Tiskovne družbe v prevodu Ivana Baukarta in v opremljeni arh. Gasparija. Knjiga je posrečeno ilustrirana ter je nad vse privlačno čtivo za stare in mlade. Dobi se pri založnici v Selenburgovi ul. 3 in v ostalih knjigarnah.

Z Gorenjskega

Glasbena prireditve v Velikoven. Prošle dni so gostovali v Velikoven pevci in pevke z Dunaja in Prage. V okviru organizacije »Kraft durch Freude« so gostje izvajali razne odlomke iz priljubljenih oper in operet. Poslušalci so bili s produkcijsko zelo zadovoljni ter so izvajalce nagradili z burnim odobravanjem.

Sestanek motoristov na Jesenicah. Med važne opore stranke na Gorenjskem spada delovanje motorizirane skupine 4/M 190 na Jesenicah. Ta oddelki je imel dne 9. novembra sestanek, katerega so se člani udeležili polnčestvito. Namesto na operacijskem področju zadržanega voditelja edince je nastopil njegov namestnik Rihar, ki je obrazložil pomen 9. novembra. Nato je oznanil navzočim, da so bili pomaknjeni v višjo stopnjo člani motorizirane edince Busenlechner, inž. Dultinger, Gladitsch in Pear.

Bokarske tekme na Jesenicah. Pred kratkim so imeli na Jesenicah večer bokarskih tekem, katerih se je udeležilo lepo število za sport navdušenega občinstva. Tekme so sodili Jeemčani Kham in Ravnik, svoje znanje pa so predvajali Strüschweiger iz Leobna ter Kralčić in Grčar z Jesenec. Tekme so pokazale, da je bokarski naraščaj na Jesenicah na dobri poti. Odlikovali so se posebno Wallner, Koprivnik, Skaza in Pristov.

Iz Trsta

Začetek predavanj na trški univerzi. Rektorat univerze v Trstu je doletel za začetek predavanj v zimskem semestru ponedeljek 22. novembra. Zimski semestr na tem zavodu bo zaključen že 31. decembra.

Otvoritev porotnega zasedanja. V torek 23. t. m. se je vršila v Trstu prva porotna razprava v jesenski sedji. Razpravi je predsedoval comm. Polera-Orsucci. Med procesi, ki pridejo v sedanjem zasedanju na vrsto, je tudi razprava proti štefaniji Jug iz Kala pri Kanahu.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 57-letni Josip Hönlmann, 64-letna Ema Urban-Zamola, 67-letna Celestina Godce, 81-letna Ana Tamut vd. Danielis, 89-letni Hermia Savli, 56-letni Nikolaj Nider, 59-letni Hektor Cusin, 67-letni Josip Čok, 34-letni Armand Kočevac, 42-letna Josipina Zera in 49-letni Karol Peselj.

Tržaški ribiči morajo imeti posebno dovoljenje za ribolov. Nemška nadzorna oblast za tržaško pristanšnice objavlja, da si morajo vsi ribiči v Trstu in okolici preskrbeti posebno dovoljenje za lov na ribe. Tudi ribiči iz Milj, Grljana, Sestljana in drugih krajev ob morju si morajo preskrbeti dovoljenje, katerega bo izdal pristojni kapitanat od 22. do 26. novembra.

Konjske dirke. V nedeljo popoldan ob 2. so bile na tržaškem dirkališču konjske dirke, ki so privabile številne prijatelje dirkalnega sporta.

Tramvajske vožnje. Nedavno je bil na novo urejen vozni red za prve in zadnje tramvajske vožnje ob praznikih kakor sledi: na progi št. 1 ob 5.55 in 18.46, od postaje 6.24 in 19.15; na progi 2: iz Boschetta ob 6 in 18.50, iz Škednja ob 6.25 in 19.15; na progi 3: iz Sv. Ivana ob 6.33 in 18.44, s postajališča Campo Marzio ob 7.18 in 19.14; na progi 5: s Trga Peruginio ob 6.25 in 18.45, iz Rojana ob 6.27 in 18.47; na progi 6: s trga Goldoni ob 6 in 19, iz Barkovlje ob 6.18 in 19.18; na progi 7: iz Sv. Ivana ob 6 in 19.12, z glavne postaje ob 6.15 in 19.29; proga 8: s postajališča Campo Marzio 6.31 in 18.52, iz Rojana ob 6.32 in 18.55; proga 9: iz Sv. Ivana ob 6.2 in 18.28, iz Broleta ob 6.33 in 19.8, na progi 11: ob 6.14 in 19.10, z Verdijevega trga ob 6.5 in 19.11; proga A: s trga Sansovino ob 6.7 in 19.6, s postajališča Campo Marzio ob 6.18 in 19.19; proga B: 6.27 in 18.47, s postajališča Piave ob 6.10 in 19.2; na progi L: od sv. Alojzija ob 6.30 in 19.11, od postajališča Chiozza ob 6.15 in 19.10.

Ribičeva nezgoda. Avto je povozil v bližini Zavelj 29-letnega Adolfa Frausina, ki ima poškodbe po obrazu in obeh rokah. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer se zdravi tudi 31-letni tapetnik Dominik Rivo, ki si je pri padcu poškodoval obe roki. Padel je pri Sv. Ivanu, ko je hotel stoniti na tramvaj.

V baru pozabljena denarnica. Na tržaškem Garibaldijevem Korzu je stopila te dni v bar »Aquila« neka ženska, ki je položila na mizo denarnico s 100.000 lirami gotovine. Ko je odšla iz bara, je denarnica obležala na mizi ter jo je našel natakak.

Vodnikov knjižni dar mora tudi letos v vse slovenske hiše

Obvestila „Preveda“

Prijava za nakup mesa

Prehranjevalni zavod poziva vse stranke, da se prijavijo v četrtki 25. nov. 1943 od 9.—12. ure pri svojih običajnih mesarjih razdelitve mesa za nakup mesa. Vsak družinski poglavar mora prinesiti mesarsko knjižico ter glave novembrskih živalskih nakaznic za vse člane svoje družine. Prijave bodo mesarji sprejemali v svojih prodajalnah in na mesarskih stojnicah na živalskem trgu.

Kder se v četrtki ne bo prijavil pravčasno, si pri prihodnji prodaji ne bo mogel nabaviti mesa.

Mesarji naj vpišejo v seznam ime, priimek in stanovanje družinskega poglavarja in skupno število prijavljenih članov, ki se ugotovi le po številu predloženih glav živalskih nakaznic.

Mesarji morajo predložiti Prevodu — mesnemu oddelku — Novi trg št. 4/III. nadst. v četrtki 25. nov. 1943 popoldne od 3.—5. ure število prijavljenih oseb za nakup mesa.

Razdeljevanje jabolč za noseče žene

Dne 24. in 25. t. m. se bodo razdeljevala jabolka za noseče žene in sicer po 4 kg na osebo proti predložitvi veljavne dodatne živilske nakaznice za mleko z označbo »N«. Jabolka bo razdeljevala Kmetijska družba, Novi trg 3 po sledečem razporedu: 24. t. m. upravičence z začelnico A—K in 25. t. m. od L—Z.

Po izkaznici, ki je bila poleg denarja, so ugotovili, da pripada denar gospe Mariji Tolotti-Scherch, soprogi topničarskega polkovnika Tolottija iz Bolzana.

Iz Hrvatske

Zastava hrvatskega vojnega letalstva. Listi so objavili dopolnilno zakonsko oredbo o državnem grbu in državni zastavi. Olreba med drugim določa, da je zastava vojnega letalstva sestavljena iz 25 belih in rdečih kvadratnih polj (barva krvi), postavljenih v pet vrst tako, da je v prvi gornji vrsti začeto polje belo. Na začetenem belem polju v prvi gornji vrsti je s srebrno barvo izvezen in s črno barvo obrobljen znak orla v letu. Vsa zastava je obrobljena z modrim robom. Uporablja se na vseh letališčih, uradih in poslopih vojnega letalstva.

Ureditve kmetijskega zavoda. Pred čevlji je bilo poslopije kmetijskega zavoda na Strozmayevem trgu dokončno urejeno. Glavno ravnateljstvo za javna dela je odobrilo potrebne kredite, da so bila dela končana.

Slikar Gabro Rajčević umrl. Nedavno je po težki bolezni preminil mladi Dubrovčan akademski slikar Gabro Rajčević, eden izmed najpomembnejših slikarjev dubrovniških likovnih umetnikov. Pogreba se je udeležilo številno meščanstvo in sta govornika ob grobu poudarjala veliko igubo, ki je z Rajčevićevo prerano smrtjo zadela Dubrovnik in hrvatsko umetnost.

Seznamov hišnih stalnovalcev v Zagrebu ni treba obesati v vezi. Policijska oblast v Zagrebu, je dovolila, da seznamov hišnih stalnovalcev ni treba obesati v hišnih vežah, ampak jih lahko hranijo lastniki hiše, hišniki ali katera izmed strank v hiši. Lastnik hiše, oziroma upravitelj mora pismeno javiti pristojni policijski stražnici ime osebe, pri kateri je shranjen seznam strank, in ki mora na zahtevo policijskih oblasti seznam predložiti.

Ponovno vzcvetele jablane in hruske. Zaradi toplih jesenskih dni so na vrtu Marka Francine v Banjaluki pa tudi po nekaterih drugih sadovnjakih jablane in hruske drugje vzcvetele. Časopisi poročajo, da ni izključeno, da bodo nekatera naša drevesa letos dala drugič sad.

Batova popravilnica čevljev v Brodu. Na pobudo župana Josipa Koprivčevića je tvrtika Bata tudi v Brodu odprla popravilnico za čevlje. Zabeležila je poslovanje 2. t. m. Čevlje sprejema popravilnica brez nakazil in v nemnjemem številu.

Papir za cigarete. Zbiranje starega papirja, ki se je na pobudo Zvezdnice za papir začelo v Zagrebu 19. oktobra, dobro napreduje. Za kilogram papirja se dobi v zbirnem nakazniku za 4 cigarete »Dubravac«. V prvem tednu zbirke se bilo nabranega nad 35.000 kg papirja, za katerega so izdali 141.712 cigaret. Ker je uprava državnih monopolov dala na razpolago 2 milijona cigaret, se zbiranje papirja nalojuje. Zbiranje sprejemajo samo suh in čist papir, nakaznice za cigarete pa morajo lastniki realizirati v 14 dneh.

Hude kazni zaradi navijanja cen. Zemunka policija je zadnji čas z neusmiljeno roko posegla po nepobitljivih navijalcih cen. Med drugimi je kaznovala Ma-

rijo Staničevca, ki je za zelenen stediščni zaračunal namesto 8000 kun 30.000 kun. Morala je plačati 600.000 kun denarne globe, njenemu sinu pa so zaplenili 26 stediščnikov, kar ni vodil dovolj nadzorstva nad sivo voljno prodajo mater v trgovini. Nadaleje je bila zaradi navijanja cen, skrivanja blaga in sumnjivega označevanja s cenami kaznovana lastnica bonboniere Marijana Hinč s 3 dnevi zapora, ki se ne morejo pretvoriti v denarno globo, in s 30 dnevi zapora, ki se lahko spremeni v globo ter 100.000 kun denarne globe. Tudi gostilničar Pavle Misiraca je slabo odrezal. Kaznovan je bil zaradi navijanja cen s 30 dnevi zapora in 50.000 kun denarne globe.

Beleznica

KOLEDAR

Sreda, 24. novembra; Jenez od Križa.

DANASJNE PRIREDITVE

Kino Matič: Pozna Ljubzen.

Kino Sloga: Batec ti moj.

Kino Union: Ljubzen v poletju.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Društvo Križevski Dia, Cesta Arle Rea 4, Bohl. nec Jed, Cesta 29. oktobra 31.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18. do 6. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 24. nov., ob 16: Kovarstvo in Ljubzen. Red A.

Četrtek, 25. nov., ob 16.30: Kavarnica. Red Četrtek.

Petek, 26. nov., ob 16: Normanski junaki. Red Prvi.

*

F. Schiller: »Kovarstvo in Ljubzen«, Zasedba: predsednik — M. Skrlinšek, Ferdinand — Jan. pl. Kalb — Peček, lady Milfordova — Danilova, Wurm — Nakrst, Müller — Gregorin, njegova žena — P. Juvanova, Luiza — Levančeva, Zofija — Pajljeva, služabnik — Raztresen.

OPERA

Sreda, 24. nov., ob 16: Netopir. Opereta. Red Sreda.

Četrtek, 25. nov., ob 16: Madame Butterfly. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Petek, 26. nov.: Zaprti.

Sobota, 27. nov., ob 16. uri: Snagorucka.

Premiera. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

*

J. Strauss: »Netopir«. Opereta v treh dejanjih. Osebe: Eisenstein — M. Sincin, Rozalinda — Mlejnikova, Arela — Ribičev, Alfred — Cuden, Blind — Jelnikar, dr. Falke — B. Sincin, dr. Frank — Jenko, Orlovski — Drenovec, Ida — Japljiva, Melanija — Kosičeva, Zaba — Zupan. Dirigent: S. Hubad, režiser: E. Frelin, koreograf: P. Golovin.

Rimski - Korsakov: »Snagorucka«. Pomladna bajka v petih slikah. Osebe: Pomladna vila — Poljanarjeva, del Miaz — Lupa, Snagorucka njuna hči — Vidaličeva, Kupava — Mlejnikova, Lel — Španova, Mizgir — Popov, car Bernedej — B. Sincin, Bobil, kajzar — M. Sincin, njegova žena — Polčeva, gozdni duh — Boštjančič, Hilarica — Banovec, Dalmičar, Bernjeta — Lupa, Dirigent: N. Stritof, režiser: R. Pirmošič, koreograf: P. Golovin, načrti za sceno: A. Gerlovičeva in ing. E. Franz, načrti za kostume: J. Vilfanova.

Za leto 1944 bo izšel »Gledališki koledarček«, ki bo vseboval članke o Operi in Drami, s številnimi slikami raznih predstav.

RADIO LJUBLJANA

SREDA, 24. NOVEBERA

8.30—9.00: Jutranji koncert. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.00—12.30: Opolanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popolanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.30: Popolanski koncert. 17.30—18.00: Otrčarska ura. 19.00—19.30: Od menusta do valčka. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Maša predgra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Pisan venček napovedi. 21.00—21.40: Car z volkov. 21.40—22.00: Prenos iz Beograda. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

Največji diamant na svetu

Preko Amsterdama poročajo, da so v Slici Leone našli največji diamant na svetu. Diamant tehta 530 karatov.

Kultura

Charles Nodier v Ljubljani

Mnilo je 130 let, kar je Charles Nodier dočrpal v Ljubljani svojo kratkotrajno, vendar uspešno novinarsko funkcijo kot urednik službenega glasila francoske oblasti v tedanji Iliriji, lista »Télégraphie Officielle«. Prihodnje leto poteče stoletnica smrti tega Franceza, ki se je trajno zapisal ne samo v zgodovino francoskega slovstvenega romantizma, kateremu je bil predhodnik in znanilec, marveč tudi v zgodovino novinarstva na slovenskih tleh, najsi je deloval med nami samo devet mesecev.

Pred 130 leti izhajajoči ljubljanski »Télégraphie Officielle« je prabil dokaj gradiva o naših krajih. Ti članki so izšli v francoskem ponatisu in s komentarjem Franceta Dobrovoljca ter z uvodom dr. Janka Tavzeša pred desetimi leti v Ljubljani kot knjiga: Charles Nodier, »Statistique Illyrienne«. Tako je dobil Nodier devetdeset let po svoji smrti na tleh, kjer je deloval le prehodno novo knjgo obsegajočih fragmente njegovega dela o Iliriji, delo, ki ga ni dovršil, h kateremu pa je položil že znane temeljne kamne. Res so posamezni njegovi spisi o ilirski hazi zdevah izšli v njegovih spisih toda šele pred 40 leti so bili zbrani v zaključno in skrbno komentirano celoto v njih je še mnogo nedoznanega, kar je tam laže razumljivo, če pomislimo, da se ta tisti Francez, ki so ga vrgli k nam valovi nemškega napoleonskega časa, ni ugnal, našel našega jezika in ne se posluževal virov, ki bi mu bili dostopni v nemškem jeziku. Vzlic temu je Nodier zapustil v Ljubljani sled, ki jo slovenska kulturna in slovstvena zgodovina omenja s priznanjem in hvaležnostjo. V banje v Ljubljani je temu literaturo napoleonske dobe navdihnilo roman »Jean Shogare«, ki je bil pozneje dvakrat preveden v slovenščino. Sletove ilirske epizbe pa najdemo tudi v delu »Smaras«. Vsekako ni Nodier nikdar vedel, da bo stalno omenjan v kulturni zgodovini naroda, med katerimi je preživel ne celo leto kot žurnalist, kar je razumljivo, saj je šele leto dni pred njegovo smrtjo prišel izhajati slovenski list (Bleiweisova »Novice«), nadaljujoč lepi vzgled, ki ga je postal pesnik Valentin Vodnik s svojimi »Ljubljanskimi Novizami« (1797—1800).

Nodierovo delo v Ljubljani je ocenil in označil dr. Janko Tavzes v predgovoru omenjene »Statistique Illyrienne«, iz njegovega preglednega in literarno-zgodovinsko veljavnega s tavnica posnemamo nekatere odstavke in stavke:

Dne 7. januarja 1813 ali pozneje je bilo urejevanje lista zaupano Charlesu Nodieru (1780—1844), predhodniku in začetniku tedaj še nedoločnega francoskega romantizma, človeku, ki je bil bolj zvezdavega duha kakor pa velik pisatelj dostopen za vse vrste tradicionalnih in tujih vplivov. Brž so ga namestili v knjižnico tega mesta, toda župan je ugovarjal njegovemu imenovanju. Nadomestil ga je domačin Kalisfer. Nodier se je docela posvetil vodstvu lista. Postal je njegov upravitelj, kakor je bil sočasno njegov glavni urednik.

Nodier je bil še mlad in se je v toku teh četrtih mesecev, kar je bil v Ljubljani, predajal vsem vrstam, ki so bili zanj, popolnoma novi. Presajen je bil v slovensko okoliščino, kjer se je skozi mnogo stoletij srečevala, bo troje velikih kultur, in deželo, ki je bila zanimiva po svoji legi in zgodovini po različnosti jezikov, po navih in segah prebivalstva; srečeval je ljudstvo, ki je ob njegovega prihodu kazalo že mnogo dotre volje nasproti novim gospodarjem; nato pa je nave

